ЗЕРТХАНАЛЫҚ ЖҰМЫСТЫ орындауға арналған ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

Тақырыбы: Linux дистрибутивінде мәліметтер қорын басқару

Жұмыстың мақсаты: Linux дистрибутивінде мәліметтер қорын (MySQL/MariaDB) басқаруды үйрену

Жұмыстың орындалу қадамы:

- 1) MariaDB МҚБЖ-ін орнату және конфигурациялау;
- 2) MariaDB МҚБЖ-не SQL командаларын (DML, DDL, TCL, DCL) қолдану.
- 3) Кестелерді біріктіру командаларын (INNER JOIN, OUTER JOIN, CROSS JOIN) орындау.

SQL командалары:

- → DML (SELECT, INSERT, UPDATE, DELETE, MERGE);
- → DDL (CREATE, ALTER, DROP, RENAME, TRUNCATE);
- → TCL (COMMIT, ROLLBACK, SAVEPOINT);
- → DCL (GRANT, REVOKE).

1-қадам: MariaDB МҚБЖ-ін орнату және конфигурациялау

MariaDB/MySQL – Мәліметтер қорын басқару жүйесі (МҚБЖ)

Package атауы: MariaDB-server Daemon (service) атауы: mariadb

Port немірі: 3306

MariaDB МҚБЖ-ін орнату

```
Repository тізімінен пакетті іздеу student@centos7~$ yum search mariadb-server mariadb-server.x86 64
```

Пакет (орнатылмаған) туралы ақпаратты көру student@centos7~\$ yum info mariadb-server

```
Name : mariadb-server

Arch : x86_64

Epoch : 1

Version : 5.5.68

Release : 1.e17

Size : 11 M

Repo : base/7/x86_64

Summary : The MariaDB server and related files

URL : http://mariadb.org

License : GPLv2 with exceptions and LGPLv2 and BSD
```

https://en.wikipedia.org/wiki/MariaDB

MariaDB пакетінің Repository сілтемесі https://mariadb.org/download/?t=repo-config

1. Choose a Distro

- SLES
- openSUSE
- Arch Linux
- Mageia
- Fedora
- CentOS
- RedHat
- Mint
- Ubuntu
- Debian

2. Choose a Release

- CentOS 8 (ppc64le)
- CentOS 8 (x86 64)
- CentOS 7 (ppc64le)
- CentOS 7 (ppc64)
- CentOS 7 (x86 64)
- CentOS 6 (x86_64)
- CentOS 6 (x86)

3. Choose a Version

- 10.5 [Stable]
- 10.4 [Old Stable]
- 10.3 [Old Stable]
- 10.2 [Old Stable]

MariaDB пакетінің жаңа нұсқасын, CentOS Linux дистрибутивінің repository тізіміне қосу student@centos7~\$ sudo vim /etc/yum.repos.d/MariaDB.repo

```
[mariadb]
name = MariaDB
baseurl =
https://mirrors.aliyun.com/mariadb/yum/10.5/centos/$releasever/$basearch
module_hotfixes = 1
gpgkey = https://mirrors.aliyun.com/mariadb/yum/RPM-GPG-KEY-MariaDB
```

gpgcheck = 1

Shift+ZZ Ctrl+L

student@centos7~\$ ls /etc/yum.repos.d/

CentOS-Base.repo CentOS-fasttrack.repo CentOS-Vault.repo CentOS-CR.repo CentOS-Media.repo CentOS-x86_64-kernel.repo

CentOS-Debuginfo.repo CentOS-Sources.repo MariaDB.repo

Repository тізімінен MariaDB пакетінің (орнатылмаған) нұсқасын анықтау

student@centos7~\$ yum info mariadb-server

```
: MariaDB-server
Arch : x86_64
Version : 10.5.19
Release : 1.e17.centos
Size : 26 M

Repo : mariadb/7/x86_64

Summary : MariaDB database server binaries
               : http://mariadb.org
URL
License : GPLv2
```

Description : MariaDB: a very fast and robust SQL database server

MariaDB пакетін орнату

student@centos7~\$ sudo yum install -y MariaDB-server MariaDB-client Complete!

Пакеттің орнатылған немесе орнатылмағанын анықтау student@centos7~\$ rpm -q MariaDB-server MariaDB-server-10.5.9-1.el7.centos.x86_64

Орнатылған пакеттердің тізімінен іздеу

student@centos7~\$ rpm -qa | grep -i mariadb

```
MariaDB-common-10.5.9-1.el7.centos.x86_64
hriaDB-client-10.5.9-1.el7.centos.x86_64
 ariaDB-server-10.5.9-1.el7.centos.x86_64
1ariaDB-compat-10.5.9-1.el7.centos.x86_64
```

Пакет (орнатылған) туралы ақпаратты көру

student@centos7~\$ rpm -qi MariaDB-server

```
: MariaDB-server
Version
           : 10.5.9
Release
           : 1.el7.centos
Architecture: x86_64
Install Date: Sat 13 Mar 2021 07:33:12 PM +06
Group : Applications/Databases
Size : 135961296
           : 135961796
Size
License
           : GPL<sub>Q</sub>Z
```

student@centos7~\$ sudo systemctl status mariadb student@centos7~\$ sudo systemctl start mariadb

```
student@centos7~$ sudo systemctl is-enabled mariadb
student@centos7~$ sudo systemctl enable mariadb
```

student@centos7~\$ ps -ef | grep mariadb

```
mysql 1792 1 0 13:03 ? 00:00:00 /usr/sbin/mariadbd
```

student@centos7~\$ sudo yum install -y net-tools
student@centos7~\$ netstat -tulpn

Proto	Recv-Q	Send-Q	Local Address	Foreign Address	State
tcp	0	0	0.0.0.0:22	0.0.0.0:*	LISTEM
tcp	0	0	127.0.0.1:25	0.0.0.0:*	LISTEM
tcp6	0	0	:::8080	:::*	LISTEN
tcp6	0	0	:::80	:::*	LISTEM
tcp6	0	0	:::22	:::*	LISTEN
tcp6	0	0	::1:25	:::*	LISTEM
tcp6	0	0	:::443	:::*	LISTEM
tcp6	0	. 0	:::3306	:::*	LISTEN

```
student@centos7~$ mysql -V
```

```
mysql Ver 15.1 Distrib 10.5.19-MariaDB, for Linux (x86_64) using readline 5.1
```

```
student@centos7~$ mysql
```

Welcome to the MariaDB monitor

MariaDB> exit

MariaDB МҚБЖ-ін конфигурациялау

student@centos7~\$ sudo mysql secure installation

```
Enter current password for root (enter for none): ENTER

Switch to unix_socket authentication [Y/n] Y

Change the root password? [Y/n] Y

New password: P@s$w0rd

Re-enter new password: P@s$w0rd

Remove anonymous users? [Y/n] Y

Disallow root login remotely? [Y/n] Y

Remove test database and access to it? [Y/n] Y

Reload privilege tables now? [Y/n] Y
```

student@centos7~\$ sudo systemctl restart mariadb

```
student@centos7~$ sudo mysql -u root -p
Enter password: P@s$w0rd
MariaDB> SELECT user, plugin, host FROM mysql.user;
```

MariaDB> CREATE USER admin@localhost IDENTIFIED BY 'P@s\$w0rd'; MariaDB> SELECT user, plugin, host FROM mysql.user;

MariaDB> GRANT ALL PRIVILEGES ON *.* TO admin@localhost WITH GRANT
OPTION;

MariaDB > FLUSH PRIVILEGES;

MariaDB > SHOW GRANTS FOR admin@localhost;

```
GRANT ALL PRIVILEGES ON *.* TO `admin`@`localhost`
```

MariaDB> exit

student@centos7~\$mysql -u admin -p

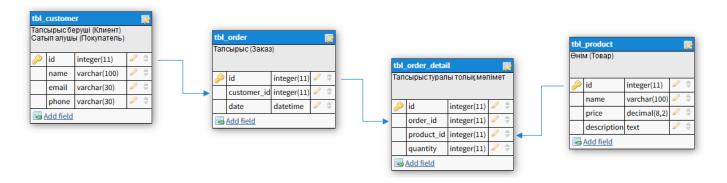
Enter password: P@s\$w0rd
MariaDB> SHOW DATABASES;

MariaDB> USE mysql;
MariaDB> SHOW TABLES;

MariaDB> exit

2-қадам: Мәліметтер қорын жобалау (Database Design)

https://app.dbdesigner.net/

3-қадам: Мәлімет қорын (Database) құру

```
student@centos7~$ mysql -u admin -p
Enter password: P@s$w0rd

MariaDB> CREATE DATABASE db_store;
Query OK, 1 row affected (0.00 sec)
```

MariaDB> SHOW DATABASES;

4-қадам: Кесте (Table) құру

MariaDB> USE db store;

```
MariaDB> CREATE TABLE tbl_customer (
id INT UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT,
name VARCHAR(100) NOT NULL,
email VARCHAR(30) NOT NULL UNIQUE,
phone VARCHAR(30) NOT NULL,
PRIMARY KEY (id)
) ENGINE = InnoDB CHARSET=utf8 COLLATE utf8_general_ci AUTO_INCREMENT
= 101;
```

MariaDB> SHOW TABLES;

MariaDB> DESCRIBE tbl_customer;
HeMece

MariaDB> SHOW COLUMNS IN tbl customer;

```
MariaDB> CREATE TABLE tbl_order (
id INT UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT,
customer_id INT UNSIGNED NOT NULL,
date DATETIME NOT NULL COMMENT 'дата заказа',
PRIMARY KEY (id)
) ENGINE = InnoDB CHARSET=utf8 COLLATE utf8_general_ci AUTO_INCREMENT
= 5001;
```

MariaDB> SHOW TABLES;

MariaDB> DESCRIBE tbl order;

```
MariaDB> CREATE TABLE tbl_product (
id INT UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT COMMENT 'код товара',
name VARCHAR(100) NOT NULL COMMENT 'название товара',
price DECIMAL(8,2) NOT NULL DEFAULT 0.00 COMMENT 'цена товара',
description TEXT NULL,
PRIMARY KEY (id)
) ENGINE = InnoDB CHARSET=utf8 COLLATE utf8_general_ci AUTO_INCREMENT
= 1001;
```

MariaDB> SHOW TABLES;

MariaDB> DESCRIBE tbl product;

```
MariaDB> CREATE TABLE tbl_order_detail (
id INT UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT,
order_id INT UNSIGNED NOT NULL COMMENT 'номер заказа',
product id INT UNSIGNED NOT NULL COMMENT 'код товара',
```

```
quantity INT UNSIGNED NOT NULL COMMENT 'кол-во товара',
PRIMARY KEY (id)
) ENGINE = InnoDB CHARSET=utf8 COLLATE utf8_general_ci AUTO_INCREMENT = 11;
```

MariaDB> SHOW TABLES;

```
| Tables_in_db_store |
| tbl_customer |
| tbl_order |
| tbl_order_detail |
| tbl_product |
```

MariaDB> DESCRIBE tbl order detail;

5-қадам: Кестеге FOREIGN KEY қосу және кестелерді өзара INDEX (PRIMARY және FOREIGN KEY) арқылы байланыстыру

```
MariaDB> ALTER TABLE tbl_order
ADD CONSTRAINT tbl_order_fk0
FOREIGN KEY (customer_id)
REFERENCES tbl_customer(id)
ON DELETE CASCADE ON UPDATE CASCADE;

MariaDB> ALTER TABLE tbl_order_detail
ADD CONSTRAINT tbl_order_details_fk0
FOREIGN KEY (order_id)
REFERENCES tbl_order(id)
ON DELETE CASCADE ON UPDATE CASCADE;

MariaDB> ALTER TABLE tbl_order_detail
ADD CONSTRAINT tbl_order_detail
ADD CONSTRAINT tbl_order_detail
FOREIGN KEY (product_id)
REFERENCES tbl_product(id)
ON DELETE CASCADE ON UPDATE CASCADE;
```

Қосымша ақпарат!

Егер, кестедегі INDEX-ті (FOREIGN KEY) жою қажет болса, онда төмендегідей команда орындалады:

```
ALTER TABLE tbl order DROP FOREIGN KEY tbl order fk0;
```

```
ALTER TABLE tbl_order_detail DROP FOREIGN KEY tbl_order_details_fk0; ALTER TABLE tbl order detail DROP FOREIGN KEY tbl order details fk1;
```

Егер, кестелерді жою қажет болса, онда төмендегідей команда орындалады:

```
DROP TABLE tbl_customer;
DROP TABLE tbl_product;
DROP TABLE tbl_order;
DROP TABLE tbl order detail;
```

ЕСКЕРТУ! Қосымша ақпарат бөліміндегі мәліметтерді қолдану, міндетті емес!

6-қадам: Кестеге мәлімет енгізу (INSERT) және көру (SELECT)

```
MariaDB> INSERT INTO tbl_customer VALUES (NULL, 'Ахметов Марат', 'marat@yahoo.com', '+77074445599'), (NULL, 'Саматов Жарас', 'jaras@gmail.com', '+77076662277');
```

MariaDB> SELECT * FROM tbl customer;

```
MariaDB> INSERT INTO tbl_product VALUES
        (NULL, 'Moнoблок', '250000', 'ASUS/FHD/Corei5-9500T/8GB

DDR4/256GB SSD/OS Linux'),
        (NULL, 'Hoytfyk', '400000', 'Lenova/FHD/Corei7-9750H/16GB

DDR4/SSD 1TB/GeForce RTX'),
        (NULL, 'Ультрабук', '300000', 'Asus VivoBook/Corei5-8265U/8GB

DDR4/SSD 512GB'),
        (NULL, 'Наушник', '2000', 'Xiaomi Headphone Mi'),
        (NULL, 'Системный блок', '400000', 'ASUS/Core i5-9400F

2.9GHz/16GB DDR4/SSD 960GB/GeForce GTX/600W'),
        (NULL, 'Смартфон', '70000', 'Xiaomi Redmi Note 8 Pro');
```

MariaDB> SELECT * FROM tbl product;

```
MariaDB> INSERT INTO tbl_order VALUES (NULL, '101', '2019-05-25 00:00:00'), (NULL, '102', '2019-07-15 00:00:00');
```

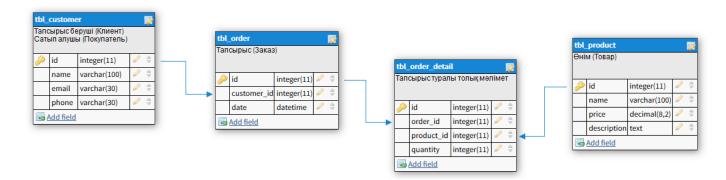
MariaDB> SELECT * FROM tbl order;

```
+----+
| id | customer_id | date | |
+----+
| 5001 | 101 | 2019-05-25 00:00:00 |
| 5002 | 102 | 2019-07-15 00:00:00 |
+----+
```

```
MariaDB> INSERT INTO tbl_order_detail VALUES (NULL, '5001', '1001', '2'), (NULL, '5002', '1006', '4');
```

MariaDB> SELECT * FROM tbl_order_detail;

id	order_id	product_id	++ quantity
11	5001 5002	1001 1006	2 4

tbl_customer

id	email	phone
101 Ахметов Марат 102 Саматов Жарас	marat@yahoo.com jaras@gmail.com	+77076662277

tbl_order

i	id	+ customer_id +	l	date		İ
İ	5001 5002	101	l l	2019-05-25 2019-07-15	00:00:00 00:00:00	İ

tbl_order_detail

+-		-+-		+		+		+
	id	I	order_id	I	product_id	I	quantity	I
+-		-+-		+		+		+
I	11	I	5001	ı	1001	I	2	I
Ī	12	Ī	5002	Ī	1006	Ī	4	Ī
Ĺ.		<u>.</u>		Ĺ.		Ĺ.		·

tbl_product

id	+	price	description
1001 1002 1003 1004 1005	Моноблок Ноутбук Ультрабук Наушник Системный блок Смартфон	250000.00 400000.00 300000.00 2000.00 400000.00 70000.00	ASUS/FHD/Corei5-9500T/8G Lenova/FHD/Corei7-9750H/ Asus VivoBook/Corei5-826 Xiaomi Headphone Mi ASUS/Core i5-9400F 2.9GH Xiaomi Redmi Note 8 Pro

MariaDB> SELECT c.name, od.order_id, p.name FROM tbl_customer c, tbl_order_detail od, tbl_product p, tbl_order o WHERE c.id=o.customer_id and od.product_id=p.id and o.id=od.order_id;

name	order_id name	
Ахметов Марат Саматов Жарас	5001 Моноблок 5002 Смартфон	

MariaDB> SELECT c.name as "Ταποωρως беруші", od.order_id as "Ταποωρως **HθMipi"**, p.name as "θ**HiM αταγω"** FROM tbl_customer c, tbl_order_detail od, tbl_product p, tbl_order o WHERE c.id=o.customer_id and od.product id=p.id and o.id=od.order id;

Тапсырыс беруші	Тапсырыс немірі	Өнім атауы
Ахметов Марат Саматов Жарас		5001 Моноблок 5002 Смартфон

7-қадам: Кестедегі мәліметті жаңалау (UPDATE)

MariaDB> UPDATE tbl_customer SET phone = '3556688' WHERE id = 102;

MariaDB> SELECT * FROM tbl_customer;

id		•	phone
•	Ажметов Марат Саматов Жарас	marat@yahoo.com jaras@gmail.com	•

8-қадам: Кестедегі мәліметті жою (DELETE)

MariaDB> SELECT * FROM tbl_product;

id	name		description
1001 1002 1003 1004 1005	Моноблок Ноутбук Ультрабук Наушник	400000.00 300000.00 2000.00 400000.00	ASUS/FHD/Corei5-9500T/8G Lenova/FHD/Corei7-9750H/ Asus VivoBook/Corei5-826 Xiaomi Headphone Mi ASUS/Core i5-9400F 2.9GH Xiaomi Redmi Note 8 Pro

MariaDB> DELETE FROM tbl product WHERE id = 1004;

MariaDB> SELECT * FROM tbl_product;

id	name	price	description
1001 1002 1003 1005 1006	Моноблок Ноутбук Ультрабук Системный блок	250000.00 400000.00 300000.00 400000.00	ASUS/FHD/Corei5-9500T/8G Lenova/FHD/Corei7-9750H/ Asus VivoBook/Corei5-826 ASUS/Core i5-9400F 2.9GH Xiaomi Redmi Note 8 Pro

9-қадам: Кестеге жаңа баған қосу (ALTER TABLE: ADD)

баған - column, field, attribute қатар, жазба, жол - row, record, tuple

MariaDB> DESCRIBE tbl order;

		Null Ke	y Default	
id customer_id	int(10) unsigned int(10) unsigned	NO PR	I NULL	

MariaDB> ALTER TABLE tbl_order ADD status VARCHAR(20) NULL;

MariaDB> DESCRIBE tbl_order;

id	Type Null Key Default Extra	
date	int(10) unsigned NO MUL NULL datetime NO NULL	ement

MariaDB> SELECT * FROM tbl_order;

+-		+-	+	-		-+		+
I	id	ļ	customer_id		date	1	status	I
+-		+	+			-+	+	+
I	5001	I	101		2019-05-25 00:00:00		NULL	I
I	5002		102		2019-07-15 00:00:00		NULL	I
+-		+	+	_		-+		+

10-қадам: Кестедегі бағанның типін өзгерту (ALTER TABLE: MODIFY)

MariaDB> ALTER TABLE tbl order MODIFY status INT UNSIGNED;

MariaDB> DESCRIBE tbl order;

Field	Туре	Null	Key	Default	Extra	+
customer_id	int(10) unsigned int(10) unsigned datetime int(10) unsigned	NO NO	MUL	NULL NULL	auto_increment 	+ +

11-қадам: Кестедегі бағанның атауын өзгерту (ALTER TABLE: CHANGE)

MariaDB> ALTER TABLE tbl_order CHANGE status order_status INT
UNSIGNED;

MariaDB> DESCRIBE tbl order;

Field	+ Type +	Null Key	Default Extra
customer_id date	int(10) unsigned int(10) unsigned datetime int(10) unsigned	NO MUL	NULL

12-қадам: Кестедегі бағанды жою (ALTER TABLE: DROP)

MariaDB> ALTER TABLE tbl order DROP order status;

MariaDB> DESCRIBE tbl order;

Field	Туре	Null	Key	Default	
customer_id	int(10) unsigned int(10) unsigned	NO	PRI MUL	NULL	

13-қадам: Кестенің атауын өзгерту (ALTER TABLE: RENAME)

```
MariaDB> SHOW TABLES;
+----+
| Tables_in_db_store |
+----+
| tbl_customer |
| tbl_order |
| tbl_order_detail |
| tbl product |
MariaDB> ALTER TABLE tbl order detail RENAME tbl order product;
MariaDB> SHOW TABLES;
+----+
| Tables in db_store |
+----+
| tbl_customer |
| tbl_order |
| tbl order product |
tbl_product
+----+
14-қадам: WHERE (Comparison және Logical operator)
1) SQL Comparison Operator: =, >, <, >=, <=, <>, !=
2) SQL Logical Operator: ALL, NOT, AND, OR, ANY, SOME, BETWEEN, IN,
EXISTS, LIKE
MariaDB> SELECT id, name, price FROM tbl product;
+----+
| id | name
                            | price |
+----+
| 1001 | Моноблок
                           | 250000.00 |
| 1002 | Ноутбук
                           | 400000.00 |
| 1003 | Ультрабук
| 1003 | Ультрабук | 300000.00 | 
| 1005 | Системный блок | 400000.00 | 
| 1006 | Смартфон | 70000.00 |
MariaDB> SELECT id, name, price FROM tbl product WHERE price =
"400000";
+----+
| id | name
                       | price |
+----+
| 1002 | Ноутбук
| 1005 | Системный блок
                        | 400000.00 |
                          | 400000.00 |
+----+
```

15-қадам: LIMIT, DISTINCT

...

16-қадам: ORDER BY (DESC, ASC), GROUP BY

...

References

Руководство по проектированию реляционных баз данных https://habr.com/ru/post/193136/

SQL Tutorial

https://sqlzoo.net/wiki/SQL Tutorial

SQL Tutorial

https://www.w3schools.com/sql/default.asp

MySQL типы данных

http://artemfedorov.ru/etc/mysql/field-types/

Learn MySQL

https://www.tecmint.com/learn-mysql-mariadb-for-beginners/